

Anne Mäkinen

3.12.2004

Kaupunkisuunnitteluvirasto
Asemakaavaosasto
PL 2100
00099 Helsingin kaupunki

- 7 -12- 2004

KAUPUNKISUUNNITTELU
LAUTAKUNTA/VIRASTO

ansi. 2004-1312/526
J. Forssén

Lausuntopyyntö 15.11.2004, Dnro 271

LAUSUNTO FORUM ELOKUVATEATTERIN (ENT. CAPITOL) PÄÄSALIN KÄYTTÖTARKOITUKSEN MUUTOKSESTA LIIKE- JA MONITOIMITILAKSI, MANNERHEIMINTIE 16.A. (Kamppi 4/64/17)

Kaupunginmuseumo on tutustunut Arkkitehtitoimisto Kari Hyvärinen Oy:n laatimiin ja 25.6.2004 päiväämiin Forum-korttelissa sijaitsevan Fas-tighet Ab Silvertärnan muutoksen luonnospiiirustuksiin ja esittää pyydet-tynä seuraavaa.

Arkkitehti W. G. Palmqvist suunnitteli elokuvateatteri Capitolin 1925. Elokuvateatteri rakennettiin tontin sisäosaan. Rakentajana toimi raken-nusliike Jalo N. Syvähuoko. Arkkitehti Hilding Ekelund vastasi teatterin sisätilojen suunnittelusta. Ajan merkittävimmät taiteilijat tekivät teatterin koristelun: salin katon al secco maalaukset taiteilija Toivo Vikstedt, re-liefimedaljongit Gunnar Finne ja Göran Hongell sekä Gunnar Forström. Elokuvateatteri julkaistiin Arkkitehti-lehdessä 5/1928.

Elokuvateatteri avattiin yleisölle 26.10.1926. Uusi elokuvapalatsi Capi-tol oli valmistuessaan Suomen suurin ja ajanmukaisin teatteri. Siellä oli 938 katsojapaikkaa, joista noin kolmasosa oli sijoitettu lehtereille. Alus-ta lähtien Capitol oli elokuvatekniikan kärjessä ja siellä esitettiin ää-nielokuva ensimmäisenä Suomessa. Gustaf ja Larissa Molin omistivat teatterin vuosina 1926-46. Sodan jälkeen elokuvateatteri siirtyi neuvos-toliittolaiseen omistukseen (Oy Kosmos Ab) ja se toimi neuvostoeloku- van näyttämönä Suomessa. Teatteri entistettiin vuosina 1982-85. Teat-terin kupoli ja sen maalaukset vaurioituivat tulipalossa 1984. Maalauk- set rekonstruoitiin korjauksen yhteydessä.

Bio Capitol (vuodesta 1985 Forum) on 1920-luvun klassismin merkittä-vä kokonaistaideteos, jossa elokuvalle luotiin juhlat puitteet. Koko-naisuus koostuu tilasarjoista ja suuresta salista nousevine katsomoi- neen ja tilojen ajanmukaisesta koristelusta, joiden toteutukseen osallis-tuivat 1920-luvun merkittävimmät taiteilijat. Capitol oli niitä harvoja elo- kuvateattereita, jotka säilyivät alkuperäisessä käytössään ja asussaan 1980-luvun muutoksissa. Tällöin suuria elokuvateattereita lakkautettiin tai niiden saleja jaettiin pienemmiksi teattereiksi. Capitol, Forum 1 on

c:\data\tekstit\diaari\1251d04.doc

Osoite	Adress	Puhelin	Telefon	Telefax
PL 4300 00099 HELSINGIN KAUPUNKI	PB 4300 00099 HELSINGFORS STAD	Toimisto (09) 169 3422	Byrå (09) 169 3422	Telefax (09) 667 665

Anne Mäkinen

3.12.2004

pisimpään Helsingissä toimineita elokuvateattereita ja vanhin suurista elokuvapalatsista.

Professori Vilhelm Helander kirjoittaa Hilding Ekelund –monografiaan (*Hilding Ekelund (1893-1984) arkkitehti*, Suomen rakennustaiteen museon monografiasarja 1997) sisältyvässä artikkelissaan "Hilding Ekelund Suomen arkkitehtuurin eturintamassa": "Bio Capitol (1926) on aikansa pisimmälle vietyjä interiööri-teoksia, sellaisena Ekelundin pääteos ja suomalainen vastine Gunnar Asplundin Skandia-teatterille Tukholmassa. Dekoratiiviset elementit, suorastaan leikkisyys loihivat luonteavat puitteet tälle elokuvan lumoukselle omistetulle uudelle rakennustehdävälle. Ekelundin klassisen arkkitehtuurin opinnot ja detaljoinnin taito pääsivät oikeuksiinsa tässä työssä." Bio Capitolin mosaiikkitoissa mm. näkyy suoraan Ekelundin Italian-matkan vaikutteet.

Viime vuosina sisätilojen suojeleminen on entistä laajemmin tullut ajankohtaiseksi. Opetusministeriö asetti 25.9.2002 työryhmän selvittämään kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden julkisten ja yksityisten sisätilojen suojelemaan, hoitoon ja kehittämiseen liittyviä kysymyksiä. Vuonna 2003 julkaistussa loppuraportissa *Sisätilojen suojeleminen* työryhmä kiinnitti huomiota mm. siihen, että nykyinen lainsäädäntö tarjoaa rajalliset mahdollisuudet sisätilojen suojelemaan. Museovirasto jatkaa sisätilatyöryhmän työtä kartoittamalla arvokkaita ja suojelemaan arvoisia sisätiloja mm. elokuvateattereita koko maan laajuisesti.

Voimassa olevassa asemakaavassa (1982) Forum 1 (Capitol) on suojeltu merkinnällä sr-1: *Rakennustaiteellisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaan rakennuksen osan rakennusala. Rakennuksen osaa ei tason +24.00 alapuolella saa purkaa eikä siinä saa suorittaa sellaisia lisärakentamis- tai muutostöitä, jotka tarvelevät sisätilojen rakennustaiteellista tai kulttuurihistoriallista tyyliä. Mikäli rakennuksessa on aikaisemmin suoritettu tällaisia toimenpiteitä, on rakennus lisärakentamis- tai muutostöiden yhteydessä pyrittävä korjaamaan rakennuksen tyyliin hyvin soveltuvalla tavalla.*

Kaupunginmuseolla ei ole ollut käytettävissään elokuvateatterin rakennushistorian tarkkoja tietoja esimerkiksi säilyneisyydestä ja 1980-luvulla uusituista rakenteista. Rakennushistoriallista selvitystä ja inventointia ei kohteesta ole tehty.

Capitolin kulttuurihistoriallinen arvo on sidoksissa sen lähes 80 vuoden ajan jatkuneeseen alkuperäiseen käyttöön elokuvateatterina, joksi se rakennettiin käyttäen maan parhaita suunnittelijoita ja taiteilijoita. Kaupunginmuseo esittää, että salin nouseva katsomo säilytetään, eikä sitä tasata edes myöhemmin purettavissa olevalla ratkaisulla. Nyt suunnitellun käyttötarkoituksen myötä elokuvateatterin tilallinen luonne hä-

c:\data\teksti\hdi\aaril\251d04.doc

Osoite	Adress	Puhelin	Telefon	Telefax
PL 4300 00099 HELSINGIN KAUPUNKI	PB 4300 00099 HELSINGFORS STAD	Toimisto (09) 169 3422	Byrå (09) 169 3422	Telefax (09) 667 665

Anne Mäkinen

3.12.2004

märtyisi. Kaupunginmuseon näkemyksen mukaan suojellun salin kulttuurihistoriallisen arvon säilymistä tukee nykyinen käyttötarkoitus, johon salin historiallinen arvo erityisesti kytkeytyy. Kaupunginmuseo ei puolla sekä arkkitehtuurin että Suomen elokuvahistorian kannalta erittäin merkittävän salin käyttötarkoituksen muutosta liike- ja monitoimitilaksi.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Tiina Mérisalo
museonjohtaja

/ Anne Mäkinen
kulttuuriympäristöyksikön päällikkö

Liitteet

Asiakirjat palautetaan

Tiedoksi

Museovirasto, rakennushistorian osasto
Rakennusvalvontavirasto

15.11.2004

Kaupunginmuseo
PL 4300, Sofiakatu 4
00099 HELSINGIN KAUPUNKI

17 11 04
272

LAUSUNTOPYYNTÖ FORUM ELOKUVATEATTERIN PÄÄSALIN
KÄYTTÖTARKOITUKSEN MUUTOKSESTA

Kslk 2004-1312, Rakv 4-2420-04-S 13.7.2004, Rakv 4-2420-04-S
13.8.2004

Kaupunkisuunnitteluvirasto valmistelee lausuntoa 4. kaupunginosan (Kamppi) tontilla 64/17 olevan elokuvateatterin käyttötarkoituksen muutoshakemuksesta. Fastighets Ab Silvertäman on hakenut poikkeamislupaa (4-2420-04-S) suojellun elokuvasalin (merkintä sr-1) muuttamiseksi myymälä- ja monitoimitilaksi poistamalla permannon istuimet ja rakentamalla tilaan asennuslattian ja 2,2 m korkeat kalusteseinät. Salin takaosasta on tarkoitus avata kaksi uutta oviaukkoa aulaan. Salitilan rakenteet ja koristeaiheet säilyvät ehjinä asennuslattian alla ja kalusteseinien takana. Tila on hahmotettavissa ja sen koristeltu sisäkatto näkyvissä seinäkkeiden yläpuolelta.

Kaupunkisuunnitteluviraston asemakaavaosasto pyytää kaupunginmuseon lausuntoa hakemuksesta.

Lausunto toivotaan saatavan mahdollisimman pian.

Litteenä hakemus, selostus ja luonnospäiirustukset, jotka pyydetään palauttamaan kaupunkisuunnitteluvirastoon.

15.11.2004

Lisätietoja antaa arkkitehti Pekka Mäkelä, puhelin 169 2409.

ASEMAKAAVAOSASTO

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

/ Annukka Lindroos
asemakaava-arkkitehti

LIITTEET

Liite 1 Hakemus
Liite 2 Selostus
Liite 3 Luonnospiirustukset